

Usachov Yu. O. Educational Technologies of Fitness Culture Formation in Students during Physical Education

The characteristics of new pedagogical technologies in physical education are given as a condition for productive innovation of teachers in the formation of fitness culture of students. The features of fitness programs and technologies are considered, which make up the basis of the subject matter of fitness culture, defining its place in the system of higher education. The necessity of introducing innovative educational technologies to solve specific problems of modern physical education of students in order to gain knowledge and develop the necessary physical abilities and motor skills, positive motivational attitude to training and self-employment, is substantiated in the article. Educational technology refers to the development of the applied techniques, describing the realization of educational system on its constituents. Educational technology is a basic part of education system, connected with didactic processes, means and organizational educational forms. Teachers should pay attention to the development of fitness technologies, focused on the recreational direction of physical education in students.

Key words: educational technology, innovation, physical education, fitness culture, students.

Стаття надійшла до друку 18.02.2013 р.

Прийнята до друку 29.03.2013 р.

Рецензент – к. п. н., доц. Отравенко О. В.

УДК [378.011.3-051:796]:004

Чекунов М. В.

**ІНФОРМАТИЗАЦІЯ ОСВІТИ: СУТНІСТЬ ТА ЗМІСТ
ІНФОРМАЦІЙНОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ
ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ**

Становлення інформаційного суспільства обумовило значний інтерес до проблем готовності людини жити в такому суспільстві. У сучасному інформаційному суспільстві оволодіння інформаційно-комунікаційними технологіями та використання комп'ютера, як прикладного інструмента, стає невід'ємною складовою педагогічного процесу фахової підготовки майбутніх вчителів фізичного виховання. Найважливішим критерієм сучасної професійної компетенції майбутнього фахівця з фізичного виховання є його вільне існування у інформаційному суспільстві та готовність до використання інформаційних та комунікаційних технологій, у майбутній професійній діяльності.

Ю. Драгнев у своєму дослідженні розглядає інформаційну культуру майбутнього вчителя фізичного виховання як чинник конкурентоспроможності його на світовому ринку праці, як здатність застосовувати інформаційні і комп'ютерні технології у майбутній професійній діяльності [1]. Ми погоджуємося з науковцем і вважаємо, що таким чином сучасне інформаційне суспільство потребує від вищої фізкультурної освіти формування у майбутнього учителя з фізичного виховання особистості зі значним загальнокультурним розвитком, який передбачає наявність розвинутого творчого потенціалу, здатність до професійного саморозвитку і критичного сприйняття значного потоку інформації. Вирішення цієї проблеми неможливо досягти без формування високого рівня інформаційної культури у майбутніх вчителів з фізичного виховання. Але для цього нам необхідно визначити сутність та зміст інформаційної культури у майбутнього вчителя фізичного виховання. Актуальність питання, яке ми розглядаємо, витікає з необхідності визначення сутності та змісту інформаційної культури майбутнього вчителя фізичного виховання, тому що від цього залежить зміст, форми і методи формування інформаційної культури у майбутніх вчителів фізичного виховання в процесі професійної підготовки у ВУЗах.

Стаття виконана в руслі досліджуваної в Інституті фізичного виховання і спорту ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка» теми «Теорія і методика застосування інформаційних технологій у професійній підготовці майбутніх фахівців з фізичної культури і основ здоров'я в умовах неперервної освіти» (Державний реєстраційний номер 0110U000756).

Проведений аналіз наукової літератури з питань інформатизації та реформування вищої фізкультурної освіти свідчить, що термін «інформаційна культура вчителя фізичного виховання» активно використовується в працях, присвячених розвитку та становленню інформатизації вищої фізкультурної освіти (Ю. Драгнев, Р. Клопов, П. Петров, С. Єрмаков, А. Федоров, Л. Денисов) та використання інформаційних технологій в процесі професійної підготовки майбутніх фахівців з фізкультурної освіти (В. Богданов, В. Волков, О. Воробйова, Г. Генсерук, Е. Дармофал, Ю. Драгнев, Р. Клопов, В. Бальсевич, Ю. Железняк, Г. Дробінін, І. Козлова, Л. Лубишева, Г. Омеляненко, О. Сампсонова, І. Хмельницька тощо). Перераховані вчені у своїх дослідженнях наголошують на необхідності формування у майбутнього фахівця в галузі фізичного виховання і спорту інформаційної культури як фактору подальшого розвитку і вдосконалення процесу інформатизації вищої фізкультурної освіти в Україні, але, незважаючи на це, вони недостатньо приділяють уваги у своїх наукових дослідженнях сутності та змісту поняття «інформаційна культура майбутнього вчителя фізичного виховання».

Мета дослідження полягає в тому, щоб визначити сутність та зміст інформаційної культури майбутнього вчителя фізичного виховання в сучасних умовах інформатизації вищої фізкультурної освіти України.

Протиріччя сучасної системи освіти – протиріччя між стрімким темпом зростання знань у сучасному світі і обмеженими можливостями їх засвоєння людиною в період навчання. Вони змушують освітні установи насамперед формувати вміння вчитися, добувати інформацію, витягувати з неї необхідні знання. Однак для цього майбутній вчитель фізичного виховання не тільки сам повинен володіти основами інформаційних знань і умінь, але й бути професійно готовим транслювати їх, формуючи особливий тип культури – інформаційну культуру особистості.

Поняття «інформаційна культура майбутнього вчителя фізичного виховання» або фізичної культури досить нове й активно почало з'являтися в наукових публікаціях останні 15 років, та будувалася в основному на інтуїтивному рівні, або за аналогією з урахуванням досвіду підготовки інших спеціальностей, в основному педагогічних.

Незважаючи на великий інтерес до проблеми, питання «інформаційної культури» на сьогодні ще недостатньо однозначно і неповно вивчені, а отже, вимагають комплексного, інтегрованого наукового осмислення. Великою перешкодою до цього є те, що це поняття виникло на основі двох фундаментальних понять – «інформація» та «культура», однозначного тлумачення яких немає в науковій літературі. Аналіз наукової літератури, зроблений вченим А. Злобіним, свідчить про те, що поняття «культура» нараховує більш 500 визначень, а «інформація» більше 200 [5]. При цьому їх кількість, як в зарубіжній, так і у вітчизняній літературі, постійно зростає. Виходячи з цього, виникає складна проблема, яка змушує дослідника шукати чіткі рамки у своєму дослідженні між цими двома фундаментальними поняттями [12, с. 16]. З цієї причини в нашому дослідженні ми ґрунтуємося на тому, що визначення сутності та змісту поняття «інформаційна культура майбутнього вчителя фізичного виховання» в умовах інформатизації вищої фізкультурної освіти в Україні вимагає комплексу різноманітних методів і підходів.

Аналіз наукової літератури, присвяченої проблемі формування інформаційної культури особистості свідчить про те, що при визначенні сутності та змісту поняття «інформаційна культура», науковці виділяють наступні підходи: інформологічний, культурологічний, інформаційно-культурологічний, філософський тощо.

Інформологічний підхід розглядає поняття «інформаційна культура» як сукупність умінь і навичок пошуку, відбору, аналізу інформації, тобто всього того, що включається в інформаційну діяльність, спрямовану на задоволення інформаційних потреб особистості [2]. Отже, в основі даного підходу до вивчення досліджуваного нами поняття лежить зростаюча роль інформації в житті особистості та суспільства.

Культурологічний підхід розглядає поняття «інформаційна культура» як спосіб життєдіяльності людини в інформаційному суспільстві, як складову процесу формування культури людства [8], як одну з граней культури, особливий тип культури [13], вид культури, поряд з такими видами, як правова та моральна культури тощо [4]. Головним у цьому підході і цінним є те, що осмислення інформаційної культури відбувається в узгодженні її з поданням про культуру, яка на наш погляд, є головною по відношенню до поняття «інформаційна культура», за рахунок чого його зміст розширюється.

Філософський підхід до формування інформаційної культури особистості розглядає поняття «інформаційна культура» як інформаційну діяльність аксіологічного характеру, тобто обумовлену цінностями культури [11]. Даний підхід вважає основною причиною запровадження поняття «інформаційна культура» – підсилення ролі інформації, інформаційних технологій, інформаційної діяльності в житті сучасного суспільства, необхідність в узагальнюючому, гранично ідеалізованому вивченні самого інформаційного феномена у всьому його різноманітті. Проте, не дивлячись на явні переваги, цей підхід має свої недоліки, головним чином у тому, що він не враховує, що культура є результатом (продуктом) людської діяльності, вона формується в процесі діяльності, культура сама впливає на діяльність і спрямовується на її постійне вдосконалення. Через це педагогічна задача формування інформаційної культури має вирішуватися за умови застосування діяльнісного підходу, який є важливою складовою нашого дослідження.

На наш погляд, більш вдалим є інформаційно-культурологічний підхід до визначення поняття «інформаційної культури особистості» [6], який розглядає її і як спосіб життєдіяльності людини в інформаційному суспільстві, і як сукупність знань, умінь і навичок, необхідних для існування в світі інформації, і як світогляд інформаційного суспільства. Тобто він поєднує в собі два підходи: культурологічний та інформологічний, за рахунок чого дає можливість зосередити свою увагу не на пошуках важливості одного з підходів, а саме на сутності та змісті цього поняття.

З цього існує велика кількість визначень поняття «інформаційна культура особистості». Взагалі багато науковців розглядають інформаційну культуру особистості як:

- уміння грамотно вести пошук інформації, здійснювати раціональну інформаційну поведінку в процесі інформаційної діяльності [7];
- уміння отримувати, накопичувати, шукати, збирати, передавати, обробляти і використовувати інформацію за допомогою комп'ютера, телекомунікацій та інших засобів інформаційних технологій, за допомогою персонального комп'ютера, використовуючи бази даних і різні інформаційні системи, а також мережі Internet;

- уміння систематично підвищувати свою кваліфікацію, застосовувати раціональні прийоми пошуку, аналізу, відбору, систематизації, узагальнення та використання інформації, у тому числі навчального матеріалу, орієнтуватися в інтенсивному потоці інформації, що стосується відповідної предметної галузі та суміжних галузей [3];
- розвиток світоглядних, інтелектуальних, моральних і естетичних якостей особистості;
- розуміння сутності інформації та інформаційних процесів;
- уміння конструювати і добирати найбільш ефективні алгоритми для розв'язання задач [9];
- як обов'язковий складник загальної культури фахівця будь-якого профілю, основи якого необхідно формувати у студентів під час навчання на всіх факультетах навчальних закладів з урахуванням специфіки відповідного фаху [10; 14] тощо.

Ми вважаємо, що «інформаційна культура майбутнього учителя фізичного виховання» – це новий тип культури, який характеризується розумінням сутності інформації та інформаційних процесів, а також умінням отримувати, накопичувати, шукати, збирати, передавати, обробляти і використовувати інформацію за допомогою комп'ютера, інформаційних технологій у своїй майбутній професійній діяльності.

Висновки.

У підсумку слід наголосити, що подальше розглядання проблеми визначення поняття «інформаційна культура майбутнього вчителя фізичного виховання» надасть можливість створення відповідних умов щодо формування інформаційної культури майбутнього вчителя фізичного виховання під час професійної підготовки, тобто підготовки конкурентоспроможного фахівця фізкультурної освіти на сучасному ринку праці на рівні світових стандартів.

У перспективі планується приділити увагу факторам, які впливають на становлення і розвиток інформаційної культури майбутнього вчителя фізичного виховання.

Список використаної літератури

- 1. Драгнєв Ю. В.** Інформаційна культура майбутнього вчителя фізичної культури у процесі професійного розвитку в умовах інформаційно-освітнього простору / Ю. В. Драгнєв // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту: наук. журн. – Х. : ХОВНОКУ-ХДАДМ, 2011. – № 7. – С. 22 – 24.
- 2. Ершов А. П.** Концепция информатизации образования// Информатика и образование. – 1988. – №6. – С. 7 – 12.
- 3. Жалдак М. И.** Система подготовки учителя к использованию информационной технологии в учебном процессе. – Автореферат дис. ... докт. пед. наук. – М., 1989. – 48 с.
- 4. Зиновьева Н. Б.** Информационная культура личности: Введение в курс: Учеб. пособ. для вузов культуры и искусства / Под ред.

И. И. Горловой; Краснодар. гос. акад. культуры. – Краснодар, 1996. – С. 141. **5. Злобин А. Ю.** Личностные факторы формирования информационной культуры / Наука и образование: Сборник трудов студентов и молодых ученых: В 2 ч. / Беловский ин-т гос-ного образовательного учреждения высшего профессионального образования «Кемеровский государственный университет». – Белово : Беловский полиграфист, 2007. – Ч. 2. – с. 67–72. **6. Калиновская Н. А.** Информационная культура личности и общества: наполнение понятия.// Информационное общество : культурологические проблемы : Материалы междунар. науч. конф. Краснодар – Новороссийск 17-19 сентября 1997 г.: Тез. докл.– Краснодар, 1997. – С. 93–94. **7. Лавриненко Н. А.** Педагогический потенциал курса "Информационная культура" и условия повышения его эффективности: Дис. ... канд. пед. наук: 13.00.08. – Краснодар, 2004. – 186 с. **8. Леончиков В. Е.** Информационная культура личности: поиски методологии // Информационное общество: культурологические проблемы : Материалы междунар. науч. конф. Краснодар - Новороссийск 17–19 сентября 1997 г. : Тез. докл. – Краснодар. – 1997. – С. 91–93. **9. Малишевський О. В.** Пропедевтика інформаційної культури учнів 5-7 класів на заняттях з трудового навчання і художньої праці : Дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02. – Київ, 2007. – 313 с. **10. Нагорнова Г. В.** Формирование информационной культуры будущих менеджеров в вузе : Дис. ... канд. пед. наук: 13.00.08. – Киров, 2007. – 229 с. **11. Семенюк Е. П.** Інформатизація суспільства і людина. – К. : Т-во «Знання» УРСР, 1990. – 48 с. **12. Формування інформаційної культури учнів загальноосвітніх навчальних закладів:** Наук.-метод. рек. / АПН України. ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського; Упоряд. А. І. Рубан; Наук. консультант Я. О. Чепуренко; Наук. ред.: П. І. Рогова, В. І. Лутовинова; Рецензент Є. А. Медведєва; Літ. ред. Л. І. Стельмах; Відп. за вип. І. І. Хемчян.– К., 2005 – 125 с. **13. Хангельдиева И. Г.** О понятии информационная культура // Информационная культура личности : прошлое, настоящее, будущее : Тез. докл. междунар. науч. конф., Краснодар – Новороссийск, 11-14 сент. 1996 г. Краснодар, 1996. – С. 7–8. **14. Шиман О. І.** Формування основ інформаційної культури майбутніх учителів початкової школи : Дис... канд. пед. наук: 13.00.02 / Національний педагогічний ун-т ім. М. П. Драгоманова. – К., 2005 – 257 с.

Чекунов М. В. Інформатизація освіти: сутність та зміст інформаційної культури майбутнього вчителя фізичного виховання

У статті розглядаються основні наукові підходи до визначення сутності та змісту поняття «інформаційна культура особистості», а саме: інформологічний, культурологічний, філософський, інформаційно-культурологічний. Наголошується необхідність підготовки майбутніх учителів фізичного виховання з високим рівнем інформаційної культури, конкурентоспроможних на сучасному ринку праці.

Ключові слова: інформатизація освіти, сутність, зміст, інформаційна культура, майбутній вчитель фізичного виховання.

Чекунов М. В. Информатизация образования: сущность и содержание информационной культуры будущего учителя физического воспитания

В статье рассматриваются основные научные подходы к определению сущности и содержания понятия «информационная культура личности», а именно: информологический, культурологический, философский, информационно-культурологический. Отмечается необходимость подготовки будущих учителей физического воспитания с высоким уровнем информационной культуры, конкурентоспособных на современном рынке труда.

Ключевые слова: информатизация образования, сущность, содержание, информационная культура, будущий учитель физического воспитания.

Chekunov M. V. Informatization of Education: the Nature and Content of Information Culture of Future Physical Education Teachers

The article considers the main scientific approaches to defining the essence and content of concepts, information culture of a person», namely: information, cultural, philosophical, information and culture. It states the necessity of preparation of the future teachers of physical education with a high level of information culture, competitive in the modern labor market. In addition, the information culture of the future teachers of physical education is considered in the article as a new type of culture, which is characterized by understanding of the essence of information processes. Information culture of a person is viewed differently, including the skills to conduct the information search, create rational information behaviour during the information activity; the skills to get, save, find, transfer, process and use the information with the help of computer, mass media and other information technologies, with the help of computer, various data bases and Internet; the skills to enhance qualification systematically, use the rational methods of search, analysis, sistematisation, integration and usage of information; the development of universal, intellectual, moral and aesthetical qualities of a personality; understanding of the essence of information and information processes; as well as the skills to control and usage of the most efficient algorithms of task solving.

Key words: informatization of education, the essence, content, information culture, the future teacher of physical education.

Стаття надійшла до друку 17.01.2013 р.

Прийнята до друку 29.03.2013 р.

Рецензент – к. п. н., доц. Драгнєв Ю. В.